

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2018 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Inleiding

Om de tekorten te reduceren is het van belang te analyseren welke zaken of onderwerpen beïnvloedbaar zijn cq waar acties mogelijk zijn.

Als we kijken naar zaken en onderwerpen t.a.v. de uitgaven en de ontvangsten die beïnvloedbaar zijn, dan gaat het om het volgende:

- Prijs van de uitkering;
- Volumeontwikkeling (instroom en uitstroom);
- Ontheffingen;
- Handhaving.

De eventuele maatregelen op deze onderwerpen zullen moeten leiden tot een positieve beïnvloeding van de uitgaven BUIG. Dit is echter geen garantie en zullen er zeker niet toe leiden dat er geen tekorten meer zijn.

Met deze analyse geeft het college aan de raad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).

Het college geeft de raad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.

Het college geeft de raad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken.

De instemming van de gemeenteraad, verwoord in een document waaruit dit blijkt, is een belangrijk onderdeel voor een succesvol beroep op de vangnetuitkering.

Bronnen en leeswijzer

De Benchmark van Divosa is een belangrijke bron voor deze analyse. In deze benchmark is het mogelijk om eigen gegevens te vergelijken met de gegevens van gemeenten van vergelijkbare grootte. In de bijlage is een lijst met gemeenten opgenomen die gebruikt zijn in de vergelijking. Daarnaast zijn de gegevens van Oostzaan vergeleken met het gemiddelde van alle organisaties (282 organisaties) die gebruik maken van de benchmark.

In onderliggende analyse wordt stil gestaan bij onderwerpen die (gedeeltelijk) beïnvloedbaar zijn en maatregelen voorgesteld die het tekort mogelijk zouden kunnen reduceren.

In de volgende hoofdstukken komen de volgende zaken aan de orde:

In hoofdstuk 2 staan we stil bij de analyse van een aantal relevante onderwerpen en worden conclusies getrokken en zo nodig maatregelen voorgesteld voor acties die het tekort mogelijk kunnen reduceren.

In hoofdstuk 3 geven we de samenvatting.

Hoe werkt de financiering en wat is de omvang van het tekort 2018?

Gemeente Oostzaan wordt volledig op basis van historische cijfers gefinancierd (volgens de T-2 systematiek wordt Oostzaan in 2018 gefinancierd op basis van de cijfers over 2016).

67% van de gemeenten had in 2018 een overschot op het bijstandsbudget. Een derde van de gemeenten heeft een tekort. Vooral onder gemeenten met meer dan 100 duizend inwoners zijn er relatief veel tekortgemeenten. Hetzelfde geldt voor kleine gemeenten met minder dan 15 duizend inwoners. Gemeente Oostzaan heeft minder dan 15 duizend inwoners en behoort tot de gemeenten met een tekort in 2018.

De bijdrage vanuit het Rijk is in 2018 gebaseerd op de historische cijfers uit 2016. In 2018 zijn de uitgaven € 207.616 hoger dan in 2016. De bijdrage vanuit het Rijk is niet toereikend.

De cijfers laten een tekort zien van € 138.089. De definitieve Rijksbijdrage voor Oostzaan over 2018 is: € 1.197.381. De grens voor het recht op een vangnetuitkering is 5% (€ 59.674). Het tekort van Oostzaan bedraagt 11,53% en daarmee is de grens voor de vangnetuitkering overschreden. Omdat het tekort in 2017 is vastgesteld op 15,52% en in 2016 4,00% is ook voldaan aan de eis dat het gecumuleerd tekort over 2016, 2017 en 2018 meer bedraagt dan 5%, berekend over alleen de definitief over 2018 toegekende gebundelde uitkering.

	2016	2017	2018
Uitgaven	1.127.854	1.355.640	1.335.470
Rijksbijdrage	1.084.441	1.173.485	1.197.381
Overschrijding	-43.413	-182.155	-138.089
Af: 5% eigen risico gemeenten	54.222	58.674	59.869
Tekort tussen 5% en 12,5% (50% Vangnet)	0	44.006	39.110
Tekort >12,5% (100% Vangnet)	0	35.469	0
Rest Vangnetuitkering	0	79.475	39.110
Overschrijding % Rijksbijdrage	-4,00%	-15,52%	-11,53%

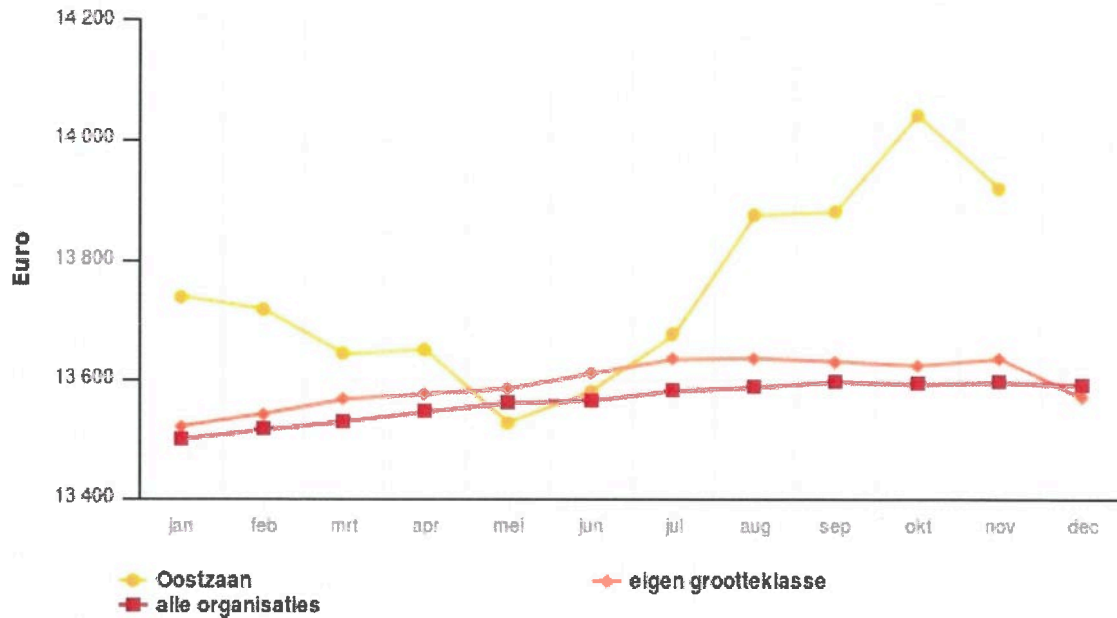
Prijs van de uitkering

Zaken die de prijs van de uitkering beïnvloeden zijn bv. inkomsten van cliënten, het opleggen van maatregelen/sancties en de bestandssamenstelling. Bestandssamenstelling: alleenstaanden en jongeren onder de 21 jaar hebben een lagere bijstandsnorm dan alleenstaande ouders en gehuwden. Gemeenten met een relatief hoog aandeel gehuwden in het bestand zullen een hoger gemiddeld bedrag per uitkering hebben. Deze zaken zijn voor Oostzaan beperkt beïnvloedbaar.

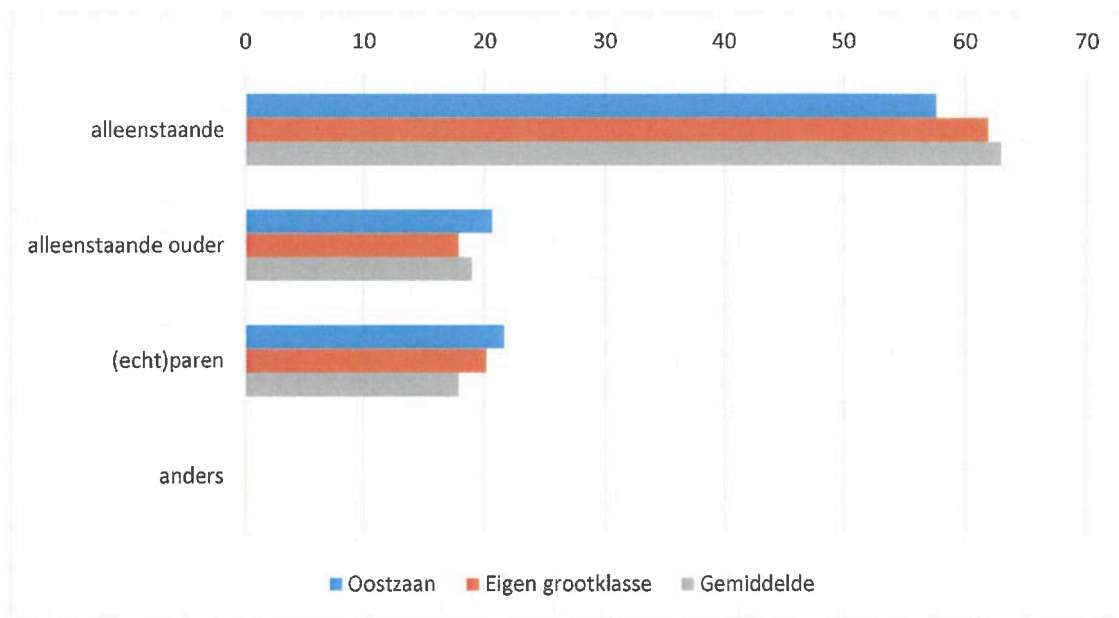
Beïnvloedbare zaken zijn wel de inkomsten van cliënten en hoe er wordt omgegaan met maatregelen. We staan daar hieronder bij stil.

We kijken eerst naar het bedrag van de netto uitkering:

Trendgrafiek: Gemiddelde jaarprijs netto uitkering BUIG (laatste 12 maanden)

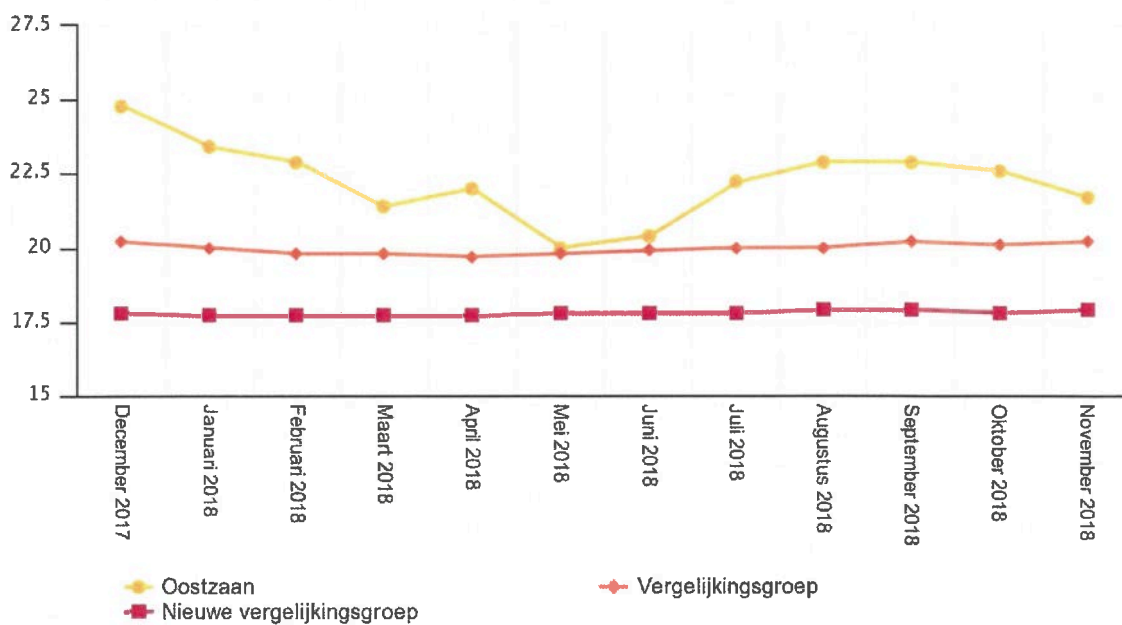

We zien in de bovenstaande grafiek dat de uitkering bij de gemeente Oostzaan 'duurder' is dan die van de andere organisaties en landelijk. Dit zou onder meer kunnen worden verklaard door een andere bijstandsofbouw. De norm voor gehuwden is het hoogst, vervolgens de alleenstaandennorm en het laagst is de norm levensonderhoud voor een persoon in een inrichting. Uit onderstaande grafiek blijkt dat Oostzaan in 2018 gemiddeld een hoger percentage echtparen heeft in de uitkering.

En in onderstaande grafiek zien we dat het aandeel echtparen zelfs meerdere maanden tussen de 22,5% en 25% gedraagt van het bestand.

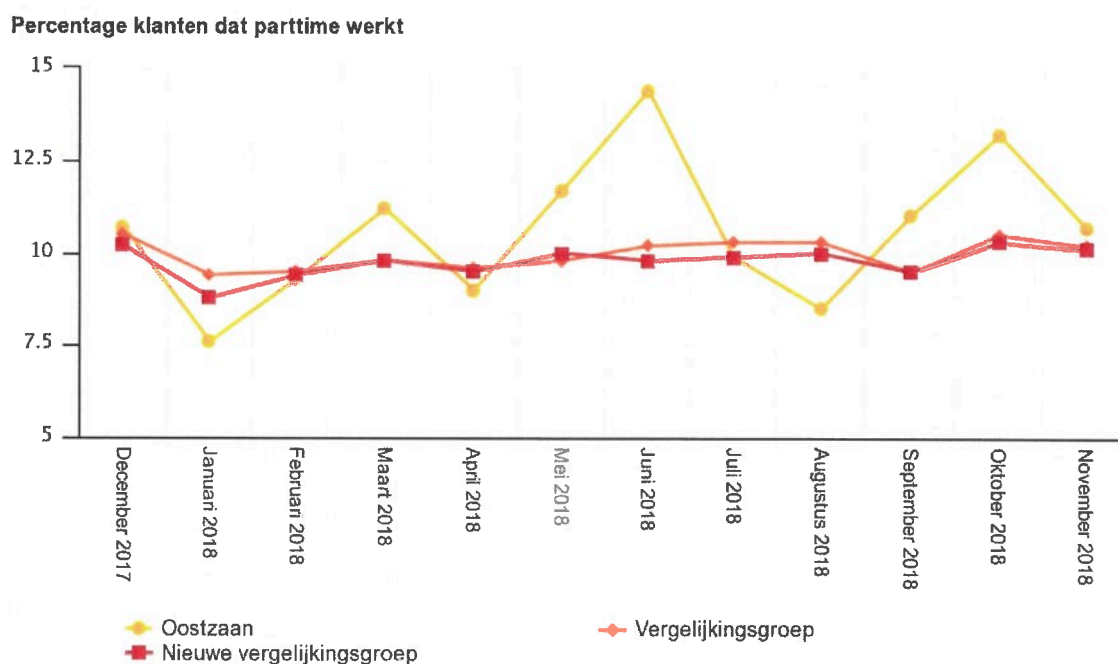
Percentage algemene bijstand naar leefvorm: '(echt) paren'

Maar naast bestandsopbouw, wat zoals eerder gezegd moeilijk te beïnvloeden is door de gemeente, wordt de prijs van de uitkering ook bepaald door inkomsten die cliënten ontvangen en door het opleggen van maatregelen. Op beide wordt hieronder ingegaan.

(Parttime) inkomsten

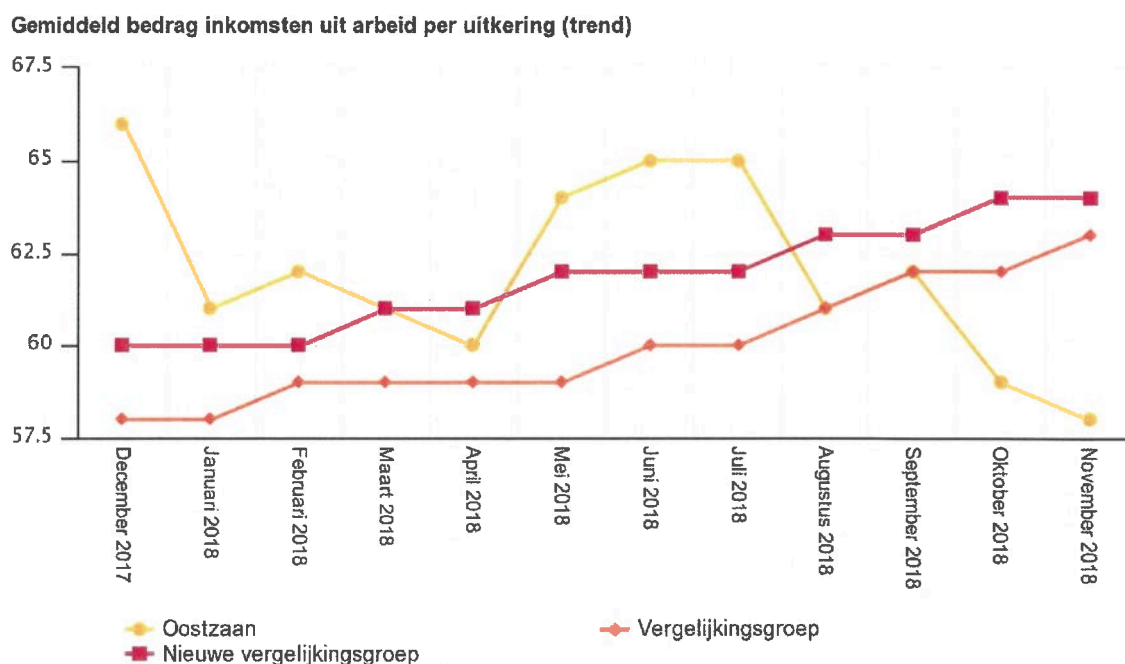
Van belang is het aantal mensen dat parttime werkzaamheden verricht. Mensen die parttime werken hebben minder uitkering nodig en daarmee verlaagt de uitkeringslast. Uit onderstaande grafiek blijkt dat het aantal mensen dat parttime werkt een groot gedeelte van het jaar hoger is (gele lijn) ten opzichte van het gemiddelde (rode lijn) en hoger dan gemeente met een gemiddelde grote.

Verder is de hoogte van de inkomsten uit parttime werk van cliënten van belang. De volgende grafiek toont de gemiddelde inkomsten van de parttime werkende cliënten voor Oostzaan en de twee vergelijkingsgroepen. De gemiddelde inkomsten zijn berekend door het totaalbedrag van de inkomsten uit de laatste 12 maanden te delen door het cumulatief volume bijstand.

We zien in onderstaande grafiek dat de inkomsten van cliënten in Oostzaan (omgeslagen over alle uitkeringen) de uitgaven per uitkering met ruim € 60 per maand verlaagd. Hoewel dit ten opzichte van de gemeenten van vergelijkbare grote (rode lijn) geen slechte score is, zien we echter in 2018 een grote daling vanaf september 2018.

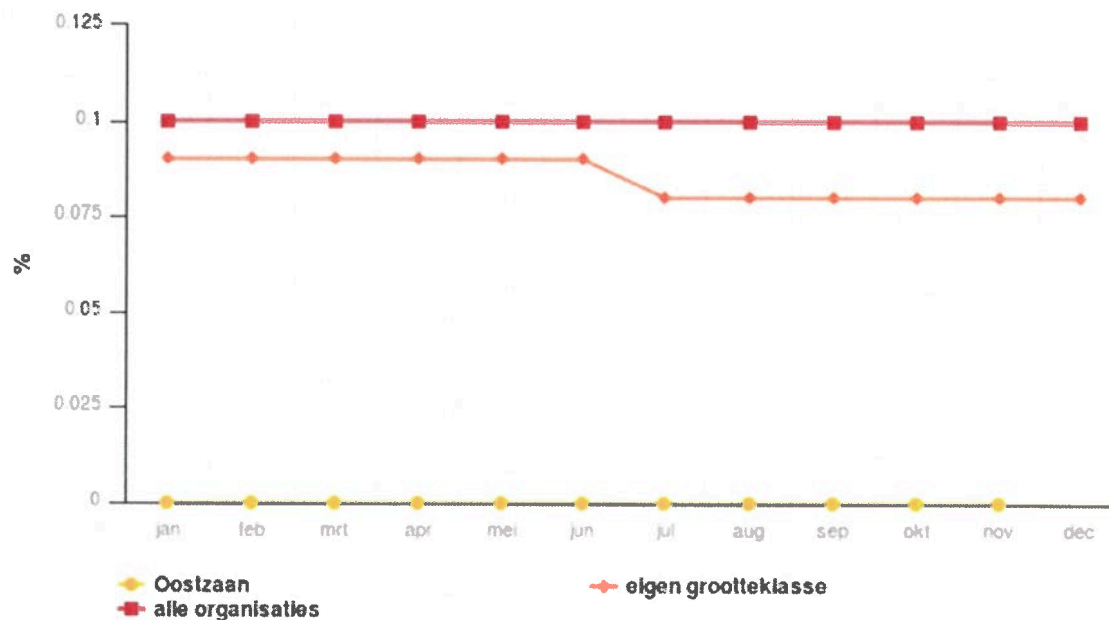
Conclusie

We zien dat de netto uitkering bij de gemeente Oostzaan hoger ligt dan bij vergelijkbare organisaties en dan landelijk. De stijging wordt onder meer veroorzaakt door:

- groot aandeel echtparen
- gemiddeld lagere verrekende inkomsten

Maatregelen

Trendgrafiek: Gemiddeld bedrag vermindering als % van uitgaven BUIG (trend)

De gemeente kan de bijstand verlagen als de cliënt de aan de bijstand verbonden en opgelegde verplichtingen niet nakomt. Dat leidt tot een lagere bijstandsuitkering en dus tot een lagere prijs van de uitkering. Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat de opbrengst van de opgelegde maatregelen (= verlaging van de uitkering) tot nul is teruggevallen.

Gevolg kan zijn dat uitkeringsgerechtigden geen druk voelen zich aan de opgelegde verplichtingen te houden. Financieel is het gevolg dat het niet bijdraagt tot lagere uitkeringslasten.

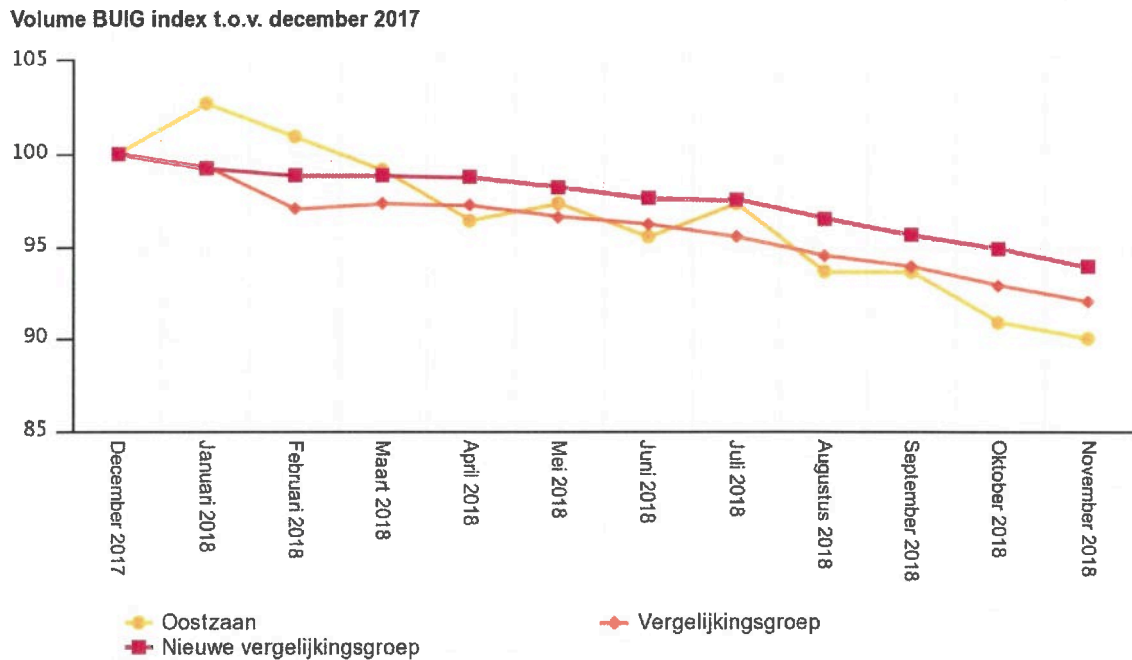
In iedere functie (werk, inkomen, schuldhulpverlening) is handhaving van de verplichtingen een onderdeel. Op de betaling van uitkeringen wordt gehandhaafd op de inlichtingenplicht en de werkconsulenten op schending van de arbeidsverplichtingen. De cijfers geven alle aanleiding om extra aandacht aan het maatregelenbeleid te schenken.

Interventies die het financiële tekort zouden kunnen terugdringen zijn;

- * Intensiveren van de re-integratie aandacht voor echtparen
- * Vergroten van de inkomsten door verrekening uit parttime werk
- * Maatregelenbeleid nieuw leven inblazen

Volumeontwikkeling (in- en uitstroom)

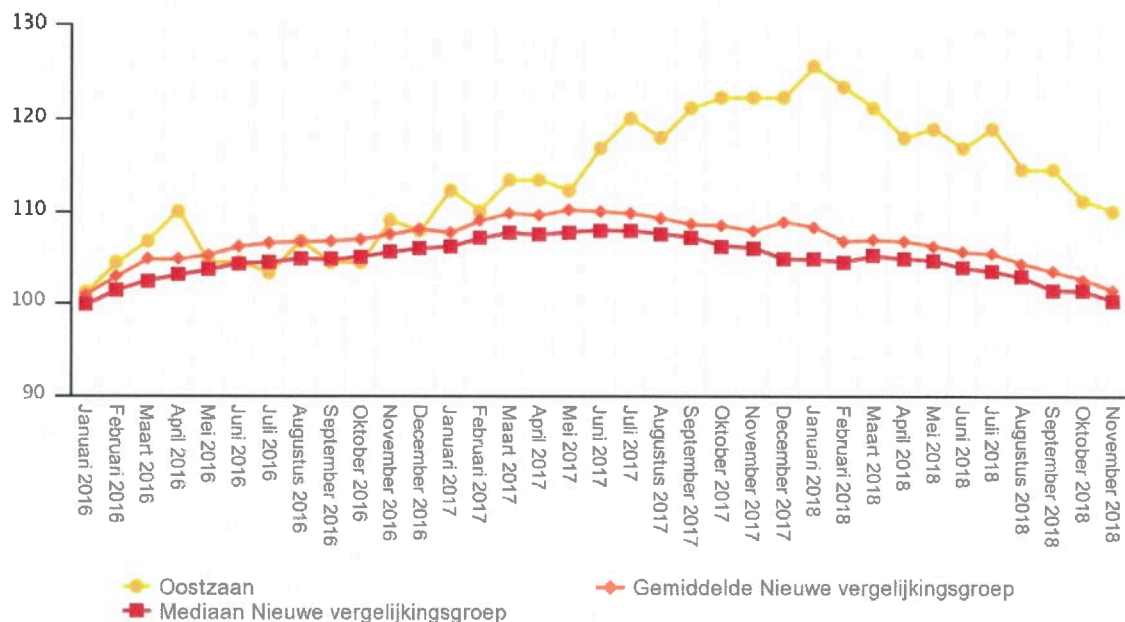
In onderstaand grafiek kijken we naar de volumeontwikkeling. In de benchmark is het volume BUIG gedefinieerd als het aantal betalingen in de verslagmaand. Het aantal personen met een uitkering ligt hoger dan het aantal betalingen omdat echtparen gezamenlijk één uitkering krijgen.

We zien dat de volume ontwikkeling in Oostzaan gunstig verloopt en in lijn met vergelijkingpartners.

Oostzaan wordt volledig historisch gefinancierd. Voor het budget 2018 moet gekeken worden naar het volume dat in Oostzaan in T-2 (2016) een beroep op uitkering deed. In onderstaande grafiek zien we dat het volume het hele jaar 2018 hoger lag dan in 2016. Het tekort in 2018 kan voor een deel aan deze ontwikkeling worden toegeschreven. Met andere woorden, Oostzaan had in 2016 te weinig klanten om de uitgaven in 2018 te kunnen dekken.

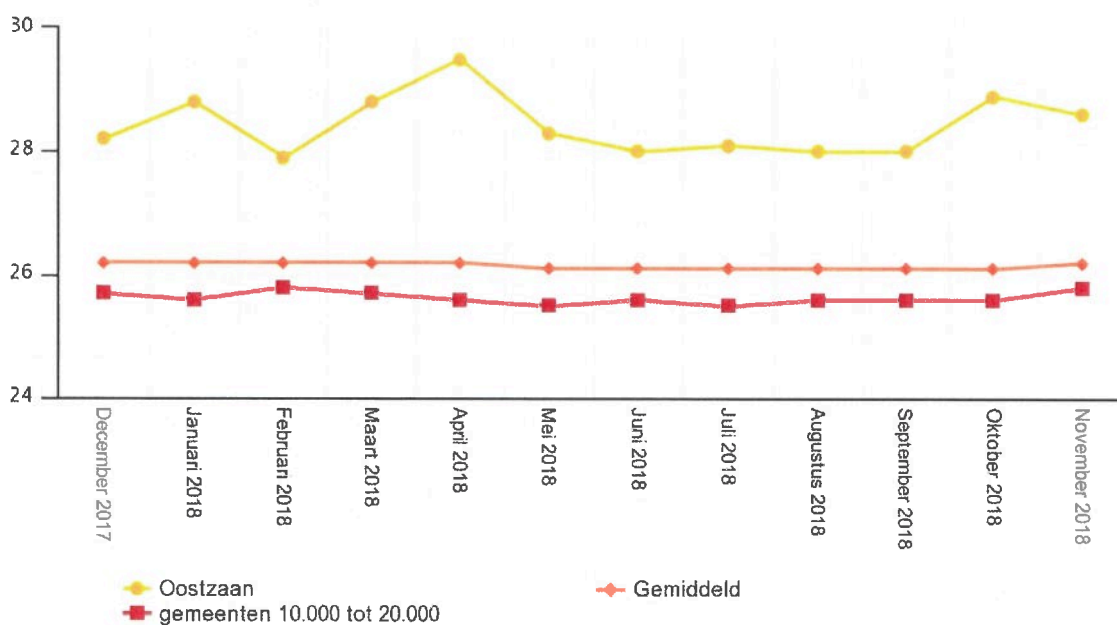
Volume BUIG index t.o.v. december 2015

Oostzaan heeft met een gemiddelde prijs van € 13.900 ongeveer 13 mensen teveel in de uitkering om de uitgaven te kunnen dekken. Gelet op het eigen budgetrisico van 5% zal het bestand met meer dan 9 mensen moeten dalen om er financieel baat bij te hebben.

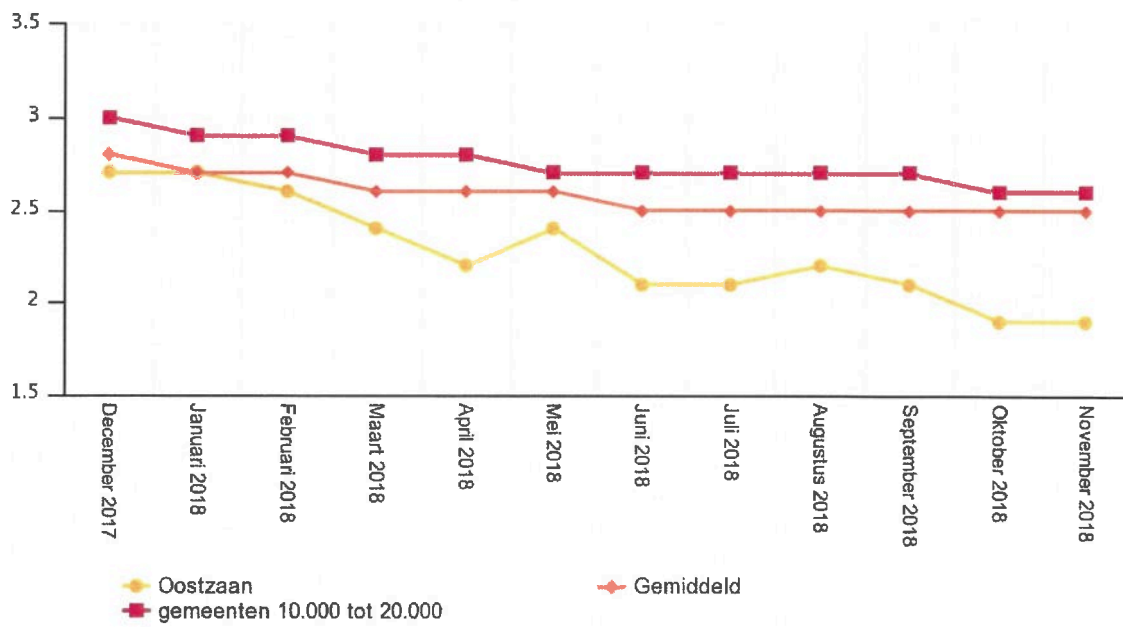
Uit onderstaande grafiek blijkt ook dat Oostzaan vooral in de leeftijdscategorie 45-55 jaar, hoewel afnemend, een oververtegenwoordiging heeft. Ruim een kwart van het bestand zit in deze leeftijdscategorie.

Percentage personen met algemene bijstandsuitkering met leeftijd 45-55 jaar

Instroom

Gemiddelde maandelijkse instroompercentage algemene bijstand (trend)

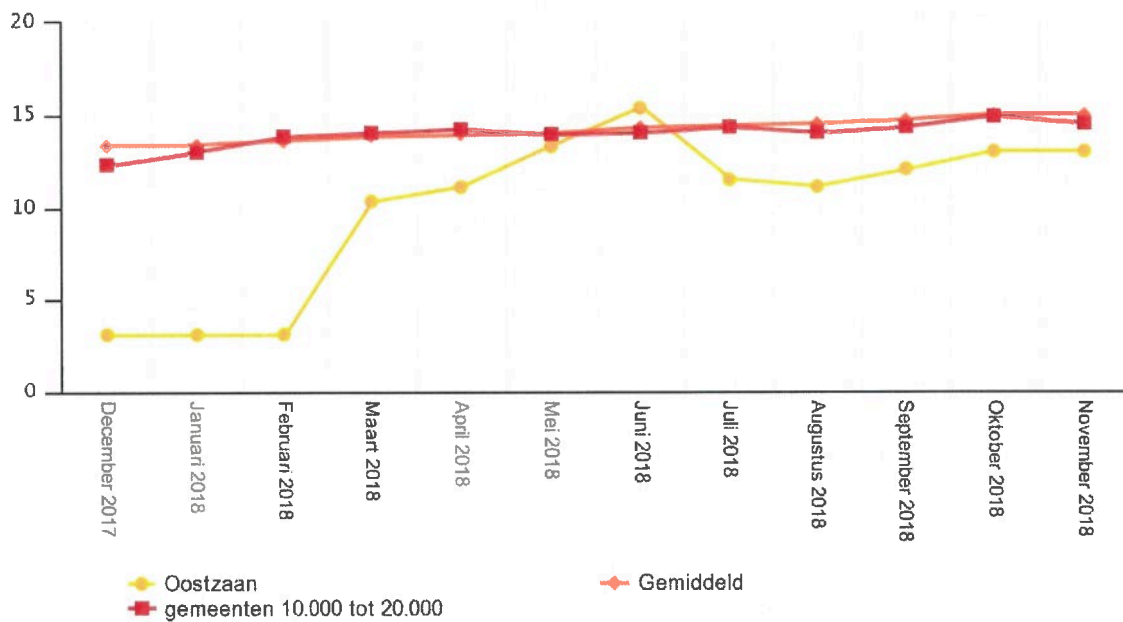

Zoomen we in op de volumeontwikkeling dan kijken we naar de in- en de uitstroom. In- en uitstroom zijn van invloed op het volume van het uitkeringsbestand. In de benchmark is het maandelijkse gemiddelde instroompercentage berekend door de totale instroom van de afgelopen 12 maanden te vergelijken met het totaal van de gecumuleerde volumes over deze periode.

We zien dat de instroom in de loop van 2018 afneemt ten opzichte van het begin van 2018. Daarnaast zien we dat de herinstromers stijgt. Herinstromers zijn mensen die korter dan 12 maanden geleden zijn uitgestroomd en weer opnieuw een beroep doen op een bijstandsuitkering.

Dit lijkt op het eerste gezicht ongunstig, maar het is vermoedelijk wel gunstig. Indien niet ingezet wordt op tijdelijk werk dan zijn er ook geen herinstromers. Er wordt waarschijnlijk genoeg ingezet op tijdelijke werk. Dit blijkt ook verderop bij de grafiek over de uitstroomcijfers.

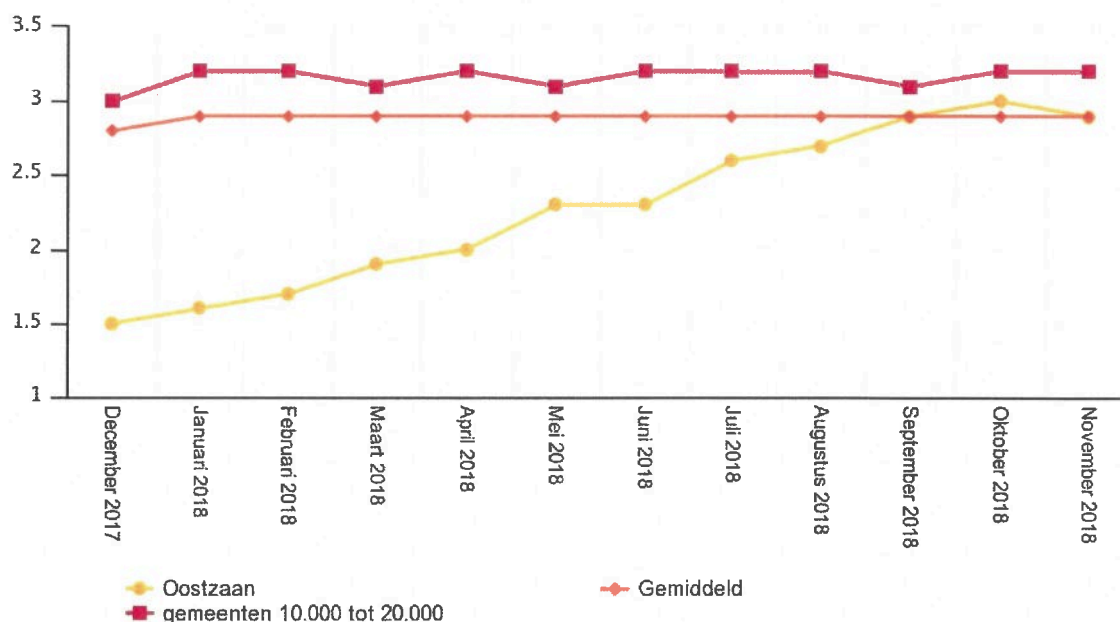
Gemiddeld percentage herinstroom binnen 12 maanden (trend)

Uitstroom

De volgende grafiek toont het uitstroompercentage van een maand. Dit wordt berekend door het aantal betalingen dat in de afgelopen 12 maanden is gestopt af te zetten tegen het totaal van de volumes over deze periode.

Gemiddeld maandelijks uitstroom percentage algemene bijstand (trend)

De uitstroom ligt hoger dan de instroom. Dit is een gunstige ontwikkeling en is stijgende. Daar waar in het begin van 2018 de uitstroom achter bleef en lager was dan de instroom is de trend ingezet dat we meer uitstroom zien.

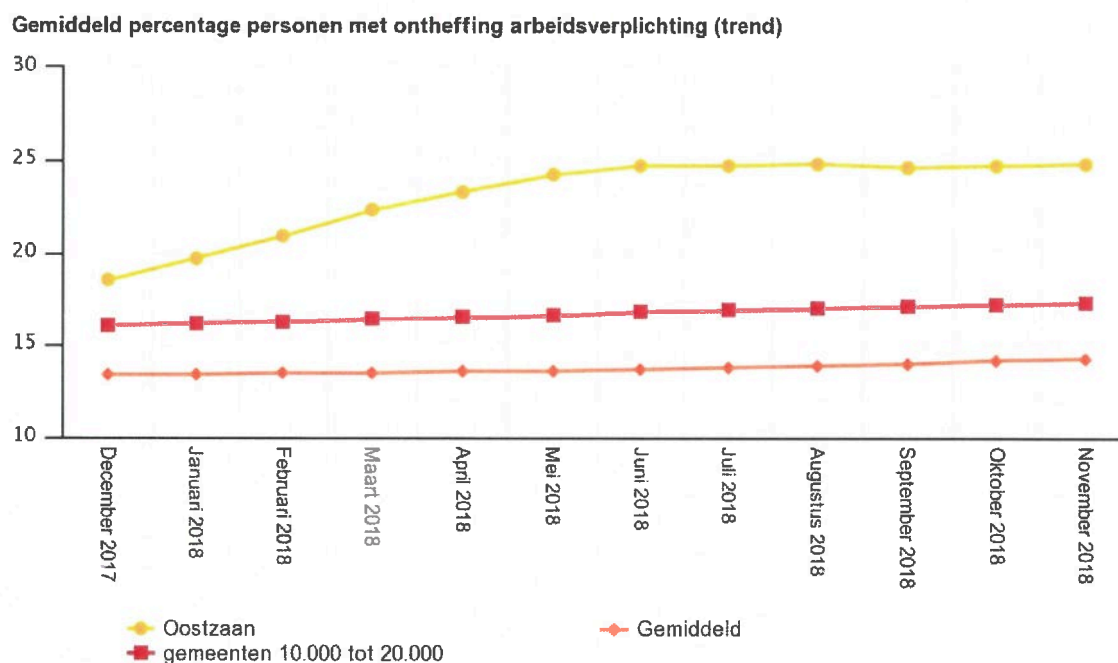
Mogelijke interventies:

-Extra aandacht voor de groep 45-55 jarigen

Ontheffingen

De Participatiewet, en andere aanverwante regelingen, legt in beginsel aan iedereen de verplichting op om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en te aanvaarden. Wanneer cliënten om medische of sociale redenen niet beschikbaar zijn voor arbeid dan kan om die reden een tijdelijk ontheffing worden verleend van de arbeidsverplichting.

De volgende grafiek toont hoeveel individuele ontheffingen als percentage van het totale bestand (inclusief partners) er zijn verleend.

Het percentage cliënten met ontheffingen bij de gemeente Oostzaan stijgt gestaag en komt inmiddels hoger uit dan het landelijk percentage en dan die bij vergelijkbare organisaties. Hoewel een toename van het aantal ontheffingen een teken kan zijn dat er aandacht besteed wordt aan de mensen die langer in de uitkering verblijven, moet het percentage niet te hoog stijgen. Komt men te ver af van de landelijk gemiddelden dan kan dit een teken zijn van “te” ruimhartig beleid.

Mogelijke interventies:

- Herijking van het ontheffingenbeleid

Handhaving

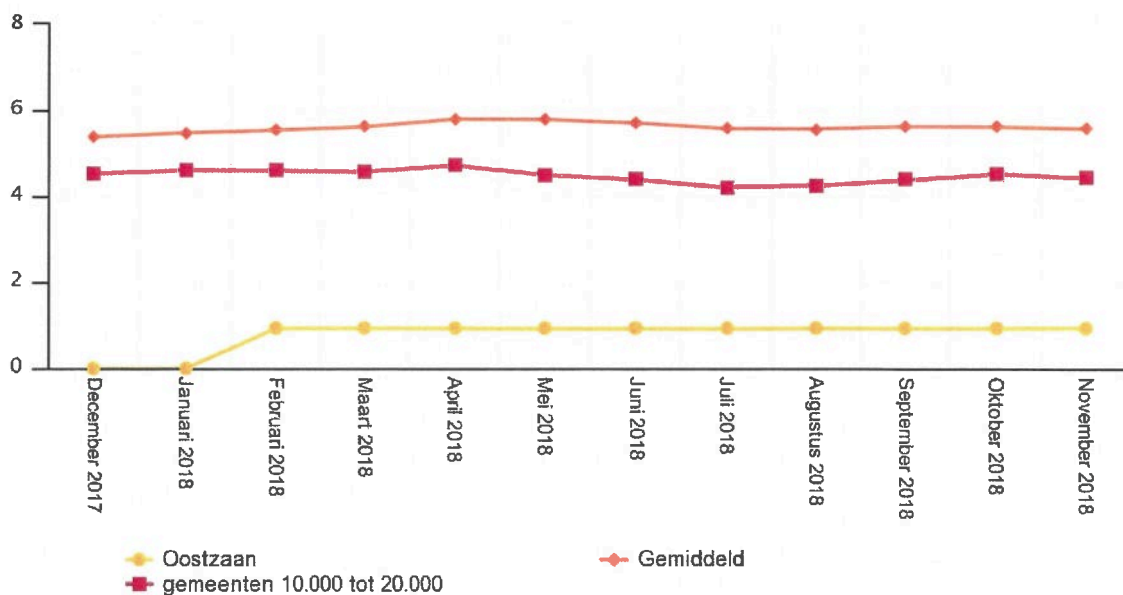
Handhaving heeft ook betrekking op de schending van de inlichtingenplicht. Voor de gemeente is het zaak om dit (misbruik of oneigenlijk gebruik van de uitkering) tegen te gaan. We zoomen nu in op het aantal schendingen van de inlichtingenplicht en de financiële gevolgen. Verder is gekeken wat de gemeente doet aan incasso van openstaande vorderingen en hoe zich dat verhoudt t.o.v. andere organisaties.

Quote overtreding inlichtingenplicht

Voor de gemeenten is het zaak om misbruik of oneigenlijk gebruik van de uitkering tegen te gaan. Deze quote geeft inzicht in het aantal gecumuleerde geconstateerde overtredingen als percentage van het uitkeringenbestand.

Jaarlijks aantal vorderingen vanwege overtreden van de inlichtingenplicht als % van volume BUIG (laatste 12 maanden)

We zien dat Oostzaan vanaf januari eenmalig een kleine stijging laat zien. In heel 2018 blijft Oostzaan onder het gemiddelde.

Nadelig is dat hier geen preventief effect meer van uit gaat en dat het ook niet bijdraagt de uitgaven te beperken.

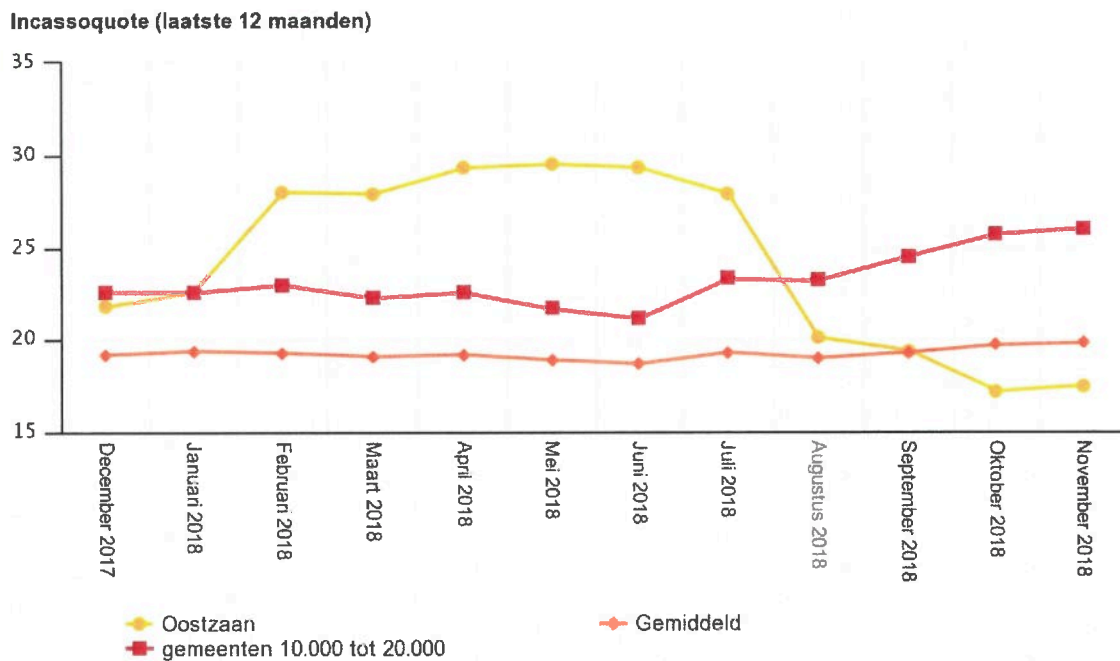
Mogelijke interventie:

- Aandacht voor fraudealertheid in de uitvoering

Incasso

Bij handhaving moet ook gedacht worden aan het lik-op-stukbeleid. Dat wil zeggen dat er daadwerkelijk teruggevorderd gaat worden en geïncasseerd.

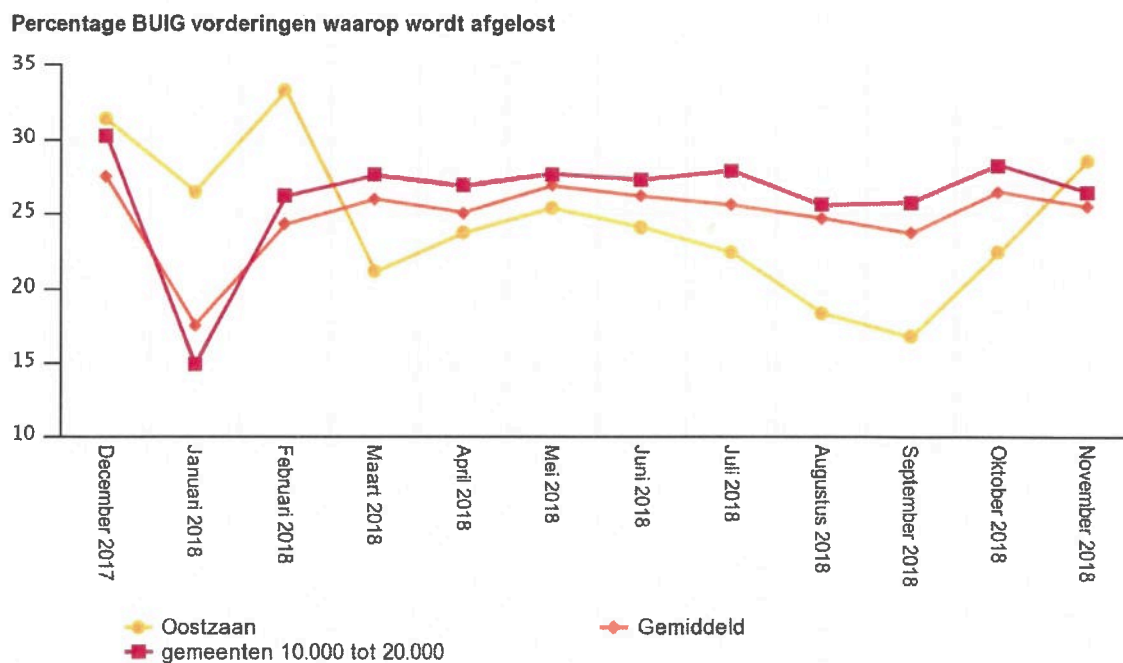
De incassoquote geeft aan wat de gecumuleerde ontvangsten (op jaarbasis) zijn tegen het gemiddelde uitstaande saldo vorderingen BUIG. Een hoge ontvangst leidt tot een hogere uitkomst van de incassoquote. De incassoquote is gevoelig voor het zogeheten noemereffect, dat wil zeggen dat de quote daalt bij gelijk blijvende ontvangsten en/of een sterk stijgend bedrag aan vorderingen. Een grote vordering heeft dus vrijwel direct effect.

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat de incassoquote t.o.v. de eigen grootteklasse vanaf september onder het gemiddelde niveau komt. Vanaf half juli 2018 kwam de incassoquote onder het niveau van vergelijkbare gemeenten.

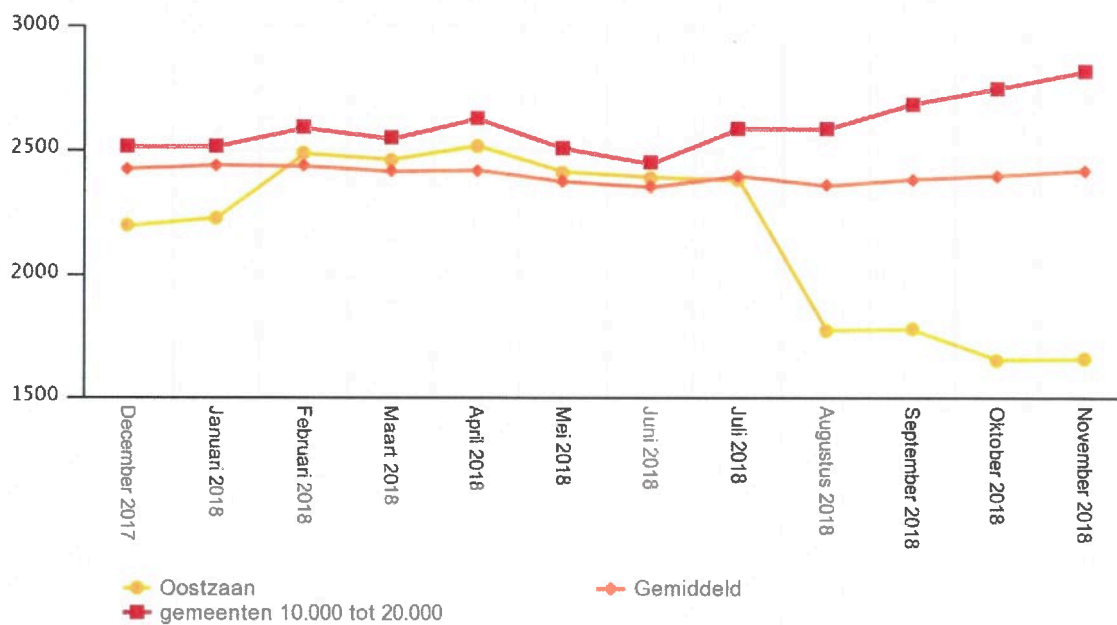
De trend die ingezet lijkt te zijn vanaf juli 2018 is niet gunstig. Uitgangspunt van de beleidsregels terugvordering is dat de gemeente Oostzaan altijd tot terugvordering overgaat.

De volgende grafiek toont het aantal vorderingen BUIG, waarop in de verslagmaand een bedrag is afgelost, gedeeld door het totaal aantal openstaande vorderingen BUIG (x 100%).

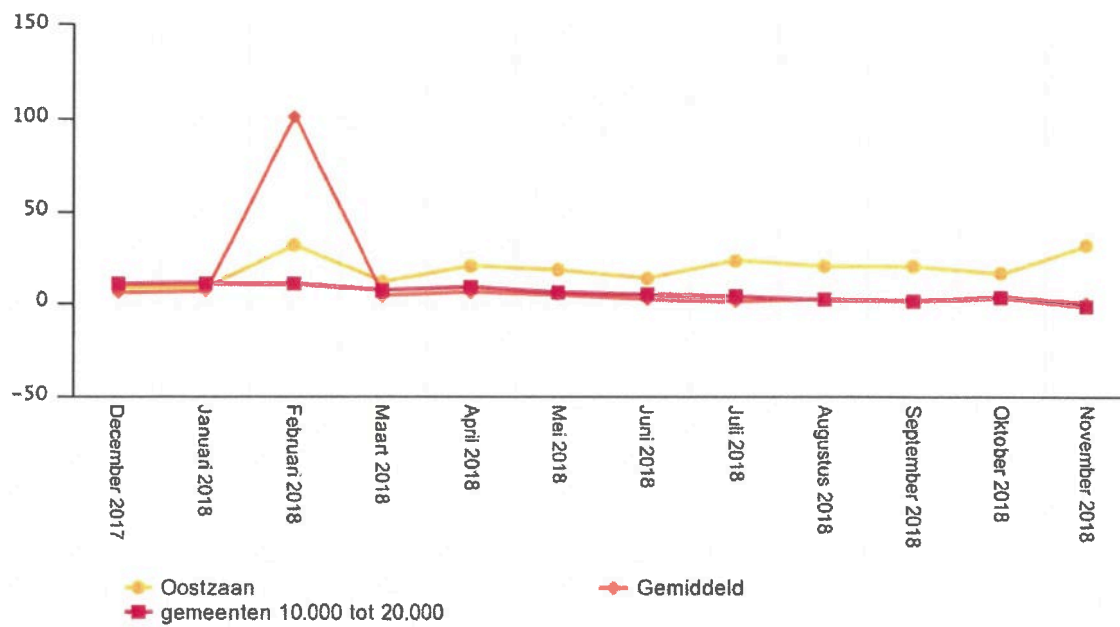
En onderstaande grafiek laat het gemiddelde bedrag zien dat per vordering wordt afgelost.

Gemiddeld bedrag aan aflossing op vorderingen (per jaar per vordering waarop wordt afgelost)

Uit de grafieken blijkt dat het gemiddelde aflossingsbedrag vanaf juli 2018 naar beneden keldert, maar het percentage vorderingen waarop wordt afgelost rond het gemiddelde schommelt.

Groei aantal vorderingen BUIG t.o.v. aantal vorderingen BUIG 1 jaar geleden

Conclusie

Het debiteurenbeleid voldoet en hier zijn geen verbeteracties nodig.

Samenvatting

In de bovenstaande paragrafen hebben we stil gestaan bij een aantal zaken die van invloed zijn op het resultaat budget BUIG. We hebben gekeken naar:

- Prijs van de uitkering
- Volume (instroom en uitstroom)
- Ontheffingen
- Handhaving

Bij elke paragraaf hebben we aangegeven of er verbeteracties nodig en mogelijk zijn. Het moet immers gaan om beïnvloedbare zaken.

De gemiddelde prijs in Oostzaan is hoog. Dat heeft een aantal oorzaken:

- De samenstelling van het bestand. Oostzaan heeft relatief veel echtparen en dit aandeel is stijgende.
- Het bedrag aan verrekening van inkomsten is gedaald.
- Er worden geen maatregelen opgelegd
- Er zijn geen nieuwe vorderingen opgeboekt wegens het overtreden van de inlichtingenplicht

Plan tekortreductie / aanvraag vangnetuitkering

Voorgestelde maatregelen om tot verdere resultaatverbetering te komen zijn:

- Intensiveren van de re-integratie aandacht voor echtparen
- Vergroten van de inkomsten door verrekening uit parttime werk
- Maatregelenbeleid nieuw leven inblazen
- Extra aandacht voor de groep 45-55 jarigen
- Herijking van het ontheffingenbeleid
- Aandacht voor fraudealertheid in de uitvoering

De maatregelen samen kunnen een resultaatverbetering opleveren.

Bijlage

Lijst van vergelijkbare organisaties eigen grootteklasse benchmark

Appingedam	Hardinxveld-Giessendam	Opmeer
Asten	Haren	Ouder-Amstel
Bedum	Hattem	Oudewater
Beek	Heerde	Rhenen
Beesel	Heeze-Leende	Schinnen
Boekel	Kollumerland en Nieuwkruisland	Simpelveld
Cromstrijen	Korendijk	Someren
Dantumadiel	Lingewaal	Son en Breugel
De Marne	Lopik	Valkenburg aan de Geul
Doesburg	Meerssen	Vianen
Drechterland	Midden-Delfland	Voerendaal
Eemsmond	Mill en Sint Hubert	Westerveld
Enkhuizen	Montfoort	Westvoorne
Gennep	Noordwijkerhout	Winsum
Giessenlanden	Nuth	Wormerland
Grave	Ommen	Zederik
Gulpen-Wittern		

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

Aandacht voor fraudealertheid in de uitvoering

Op het gebied van handhaving hebben we in 2018 besloten om consultants een cursus te laten volgen over fraude-alertheid. Consultants leren in deze cursus de signalen herkennen die naar fraude kunnen wijzen. Daarnaast hebben we een overeenkomst met gemeente Zaanstad afgesloten voor de afhandeling van fraudezaken die veel expertise en veel inzet van personeel vraagt. Dit is nodig, omdat de afhandeling van fraudezaken veel gespecialiseerde juridische kennis vraagt om de zaak in een mogelijke rechtszaak te laten standhouden.

Vergroten van de inkomsten door verrekening uit parttime werk en uitstroom

Meer inzet op (tijdelijk) werk door werkmakelaars. Onze werkmakelaars werken in het regionaal WSP samen met het UWV en gemeenten in Zaanstreek-Waterland. Doordat onze werkmakelaars een persoonlijke relatie aangaan met de bedrijven zijn bedrijven eerder bereid om te investeren in een werknemer vanuit de uitkering. Vanuit het WSP worden allerlei bijeenkomsten georganiseerd waar bedrijven met vacatures en werkzoekenden elkaar kunnen ontmoeten. Onze werkmakelaars zijn actief betrokken bij de organisatie van deze bijeenkomsten en nodigen actief hiervoor Oostzaanse uitkeringsgerechtigden voor uit.

Poortwachtersrol intensiveren (maatregel uit analyse 2017)

We zijn met het UWV en gemeente Zaanstad in gesprek hoe we de instroom vanuit de WW kunnen inperken. Het UWV stuurt naar alle personen met een WW uitkering in de laatste 3 maanden een brief waarin de voorwaarden voor een Participatiewet-uitkering wordt uitgelegd. Gemeente Zaanstad organiseert bijeenkomsten voor deze groep WW voor nadere toelichting op de brief. Wij zijn in gesprek hoe Oostzaan kan aansluiten bij deze bijeenkomsten.

Intensiveren van de re-integratie aandacht voor echtparen

Het hoge aandeel echtparen in Oostzaan komt voornamelijk door de instroom vanuit de taakstelling huisvesting statushouders. Gemeente Oostzaan huisvest over het algemeen gezinnen, omdat in de gemeente meer eengezinswoningen staan. We hebben ons daarom eerst gericht op de re-integratie van statushouders.

In augustus 2018 heeft gemeente Oostzaan meegedaan aan een pilot "brede intake" in samenwerking met de regio en Divosa. In deze pilot zijn (aan Oostzaan gekoppelde) statushouders in het AZC gesproken om in een vroegtijdig stadium de re-integratiekansen in beeld te krijgen. Voor 2019 wordt een subsidie aangevraagd om deze pilot een vervolg te geven.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Stimulansz heeft de globale analyse gedaan over 2017. Daarin zijn een aantal maatregelen voorgesteld. We hebben daarom in 2018 meer ingezet op (tijdelijk) werk en fraudealertheid.

B3. Externe maatregelen

Via de VNG is actie ondernomen om in het Macro-budget de instroom van mensen met een niet westerse migratieachtergrond te verdisconteren.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Door meer in te zetten op fraude alertheid is de inschatting dat we 4% van het volume van de BUIG kunnen reduceren. Dit percentage is het gemiddelde van de andere gemeente in de Benchmark.

Door meer in te zetten op (tijdelijk) werk is ons beoogd effect dat we het totale volume van de bijstand met minimaal 9 personen kunnen afnemen.

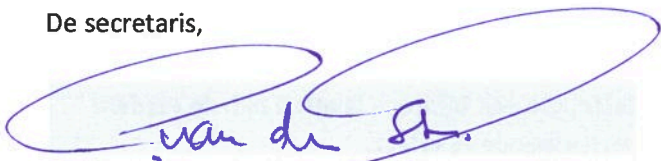
D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oostzaan verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 8 juli 2019

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

A. van den Assem

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

R. Meunier

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Oostzaan stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 8 juli 2019

Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: R. Meenke

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: EHM Ouwenhand-Brussel

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2018 dient uiterlijk op 15 augustus 2019 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2019 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2016 als over 2017 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2016 en/of over 2017 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeeltes:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2018 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Informatie over eerdere aanvragen

Gemeenten willen van elkaar leren om tekorten te reduceren op het budget dat zij hebben voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Vangnetaanvragen kunnen daarbij behulpzaam zijn. Daarom zijn alle vangnetaanvragen over 2017 beschikbaar via deze website.

In een vangnetaanvraag verklaart het college van B&W maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. In de aanvraag geeft het college een toelichting op de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren (vraag A aanvraagformulier). Ook worden oorzaken van het tekort (vraag B aanvraagformulier) genoemd en wordt het beoogde effect (vraag C aanvraagformulier) toegelicht.

Gemeenten hebben, tijdens verschillende bijeenkomsten, aangegeven interesse te hebben in vangnetaanvragen van andere gemeenten. De vangnetaanvragen waren reeds openbaar op gemeentelijke websites, omdat de vangnetaanvraag op de agenda staat van de gemeenteraad. Op verzoek van gemeenten zijn vanaf nu alle vangnetaanvragen over 2017 gebundeld op deze website.

De vangnetaanvragen van de VU 2017 zijn beschikbaar in de zip bestanden op de website. Deze bestanden staan in de sectie documenten. De toetsingscommissie heeft bij een aantal aanvragen een verzoek gedaan om aanvullende informatie. Deze correspondentie is eveneens opgenomen (na verwijdering van persoonsgegevens).

Ook is een 'tweetal tools' gepubliceerd, daarin kunt u zien hoe u de gewenste informatie makkelijker kunt vinden.

In de 'handleiding bij de beide tools' kunt u bovenstaande informatie nalezen en krijgt u uitleg over het gebruik van de beide tools.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.'

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welk moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018¹ en/of de Benchmark van Divosa².
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2016 en/of 2017 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2018 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/12/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2018>

² www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.
- Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:
  - gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten,
  - inwinnen van advies bij andere gemeenten,
  - gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa,
  - gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking,
  - gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan advies inwinnen over deze maatregelen of
  - advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
  - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.
  - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
  - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat

kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.

- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*

Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.

Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen .

- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*

Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2018 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.